

izbjegli veće zlo. Zato je moguće razumjeti njegove argumente čak i kada se s njima ne slažemo. U posljednjem poglavlju i sam zaključuje: “[M]učenje je loše iz više razloga. Mučenje uzrokuje patnju, a patnja je loša. Interogativno mučenje tjera mučenog u položaj samoizdaje, što je također loše. Zato na kraju knjige želim naglasiti da moja obrana mučenja priznaje njegova zla; ja ne zagovaram mučenje bez rezerve i opravdanja. Radije, oplakujem činjenicu da živimo u svijetu u kojem terorizam prijeti životima i da je mučenje katkad razborita opcija kojoj moramo pribjeći kako bismo se suočili s tim prijetnjama” (str. 195-196).

*Stipe Buzar
Libertas – Dubrovnik
International University*

Prikaz

Smiljana Leinert Novosel Komunikacijski kompas

Plejada, Zagreb, 2012, 207 str.

Knjiga *Komunikacijski kompas* autorice Smiljane Leinert Novosel ugledala je svjetlo dana u izdanju naklade Plejada prije godinu i pol dana. Ovo je djelo u nas konačno okupilo na jednom mjestu sve značajne aspekte komunikacije. Od determinacije pojmova preko oblika komuniciranja, ovo je djelo nedvojbeno nastavak djela jednog od najznačajnijih komunikologa druge polovice prošlog stoljeća, Pavla Novosela. Jednostavno za čitanje, *Komunikacijski*

kompas je u isto vrijeme pristupačno štivo i onima kojima komunikologija nije u primarnom fokusu interesa. Knjiga ima dvadeset poglavlja koja jednostavnim jezikom uvode čitatelja u svijet komunikacije te odgovaraju na pitanja koja smo često postavljali, ali nam na njih nitko nije davao zadovoljavajući odgovor. Čemu uopće komunikacija kao tema, pita se autorica i odgovara: “(...) jer znanje o komuniciranju te prakticiranje komunikacijskih vještina može biti presudno za uspjeh i zadovoljstvo u pojedinoj profesiji ali i životu uopće”.

Leinert Novosel vodi nas kroz svoje djelo poput vodiča koji često daje i informaciju viška, uz pokoju anegdota koja materijal koji bi inače mogao djelovati suhoparno čini privlačnijim, sočnim i prihvatljivijim, razumljivim jezikom koji čitaoca čini ne samo zainteresiranom stranom već i sudionikom u traženju smjera na tom komunikacijskom kompasu. Što je komunikacija? Pitanje u isto vrijeme jednostavno i komplicirano. Odgovor je toliko raznorodan da bi pokušaj davanja jedinstvene definicije u samom startu bio osuđen na neuspjeh. Upravo stoga autorica vrlo šarmantno odgovara: “čitav život je komunikacija”. Objašnjavajući komunikaciju, pojedini autori pružali su determinaciju pojma, pa tako pred našim očima defiliraju imena poput Kunczika, Zipfelove, Parsonsa, Lehmana, Bentelea, Backa, Schramma, Watzlawicka, Beavina i Jacksona. Zaključak prvog poglavlja mogao bi se nametnuti i kao proslav cijelog djela, a on glasi: “Htjeli to ili ne, uvijek ćemo komunicirati na ovaj ili onaj način. Čovjek je, rekli smo ranije, naprosto komunikacijsko biće.”

Temeljni je krug interesa komunikacijske javnosti, piše autorica, djelovanje od-

nosno učinak poruka između pošiljatelja i primatelja. Time započinje poglavlje u kojem objašnjava što je to komunikacijska znanost. Sustavno opisujući primjere tzv. protokomunikacije, od Aristotela do Reardonove, Leinert Novosel slijedi taj povijesni niz kako bi slikovito prikazala komunikacijsku znanost, no u isto vrijeme odgovara na glavna pitanja na koja se nastavlja lažna dilema treba li komunikaciju učiti. Naravno da je treba učiti, poglavito stoga što ovo djelo ima za cilj ne toliko zadovoljiti stručnjake koliko dati odgovore svima koji se u tom području žele obrazovati.

Govoreći o komunikaciji, često se nameće pitanje dobre odnosno kvalitetne komunikacije. Što je doista potrebno za uspješnu komunikaciju? Odgovor nije kompliciran, sadržan je u činjenici da treba biti na strani primatelja. Odlika je ove knjige jednostavnost, koja bi mogla biti uzor mnogim našim javnim djelatnicima, od političara preko estradnjaka do djelatnika u obrazovanju. Naime, kada govori o podtekstu u porukama, autorica uočava što je problem u komunikaciji te ga plastično

prikazuje. Nije problem ono što smo rekli, već ono što nismo rekli niti smo željeli reći. Dakle, na komunikaciju utječe onaj neizrečeni dio poruke koji možemo definirati kao odnosni dio poruke.

Jedna od tema koja se rijetko elaborira u domaćoj literaturi jest slušanje, kojem je posvećeno jedno poglavlje u *Komunikacijskom kompasu*. Ono bi moglo biti vrijedan izvor podataka javnim djelatnicima te uz poglavlje o javnom nastupu zaokružiti potencijalno obrazovanje naših javnih djelatnika kojima, često smo tome svjedoci, nedostaje upravo komunikacijski kompas. Na kraju knjige autorica kaže: “Kao što vidite, sve formule ciljaju prema poboljšavanju odnosa i to prema trima temeljnim sastavnicama ili dimenzijama odnosa. To su, kao što smo već govorili, bliskost (horizontalna dimenzija), status (vertikalna dimenzija) i obavljanje zadaće (dijagonalna dimenzija). Ako primjenom formula uspješno utječete na te dimenzije, uspjeh je zagarantiran, a vi ćete se afirmirati kao izuzetni komunikatori, što je i bio pravi cilj ove knjige.” Dodali bismo da je autorica potpuno uspjela u tome.

Ivan Tanta
Veleučilište VERN, Zagreb